

Perspektiva hybridních odrůd pšenice v ČR

Ing. Oldřich Müller, Zemědělský výzkumný ústav Kroměříž, s.r.o

Šlechtění pšenice, která je dnes celosvětově nejvýznamnější plodinou, vlastně začalo už dávno neuvědomělým výběrem největších klasů a vyséváním jejich zrn. Jejich genetická variabilita byla ovšem velmi nízká a teprve záměrné šlechtění s využitím hybridizace a mutací posunulo úroveň odrůd až k dnešní podobě. Dnes nejpoužívanější metodou při tvorbě nových odrůd je tzv. kombinační šlechtění, což je získávání odrůd s různým genotypem křížením. Genetici a šlechtitele ve světě, hlavně v USA, Francii a Německu se snažili rozpracovat systémy šlechtění hybridních odrůd pšenice pomocí CMS (cytoplasmatická samčí sterilita) nebo pomocí gametocidů (látky vyvolávající samčí sterilitu). Na český trh s osivy hybridní pšenice ozimé jako první přišli šlechtitelé Saaten-Union.

Hybridní odrůdy vznikají vzájemným kontrolovaným prokrížením dvou, tří nebo čtyř rodičovských komponent s vynikající tzv. kombinační schopností. Tato kombinační schopnost je předpokladem vzniku heteroze v první generaci po nakřížení.

Heterozní efekt

Heteroze dnes bývá často diskutovatelným jevem, který se vyskytuje pouze u hybridních odrůd, a proto je široce využíváná zejména u cizosprašných plodin, hlavně kukuřice a žita. Jedná se především o zvýšenou biologickou aktivitu jedinců v F1 generaci, která nabývá hodnot 10–15 %.

Vysoká výnosová schopnost je u těchto hybridních odrůd podmíněna vyšší produktivitou klasu. Přičemž listová plocha připadající na jednu vytvořenou obilku je vyšší než u standardních odrůd.

To je významná kombinace, kdy vyšší počet zrn v klasě představuje vysokou potencionální úložnou kapacitu a vysoký podíl listové plochy je pak předpokladem dosažení reálně takové produktivity klasu.

Agrotechnika hybridních pšenic

Realizace výnosového potencionálu je vázána na určitou organizaci porostu založenou na menší hustotě, při které se mohou založit základy klasů s potenciálně vyšším počtem klásku a kvítků. Optimální počet rostlin hybridní pšenice je 120–130 rostlin na m². Při takové hustotě rostliny výsledně odnožují. Vytvoří se tím silně odnože, které nezpůsobí silnější mezirostlinnou a mezistébelnou konkurenci, která by ve svém důsledku vedla k omezení tvorby klasů. Je to také podstata zvýšeného počtu zrn u odrůd hybridů pěstovaných při nízkých výsevcích.

Hybridní pšenice disponuje mohutnějším kořenovým systémem, často bývá až o 30% větší než u standardních odrůd. To umožňuje pěstovat hybridní pšenici na pozemcích nevhodných nebo méně vhodných pro tradiční pšenici (písčité půdy, výsušné pozemky, nízkoživinné pozemky, pozemky s nižší bonitou).

Mohutnější kořenový systém je také podstatou vyšší schopnosti hybridů osvojovat si vodu a živiny. Zvýšená odolnost hybridů ke stresovým podmírkám (chlad, sucho, přemokření) je dnes důležitým ukazatelem vzhledem k nepříznivým klimatickým podmírkám, které nám příroda neustále předkládá. Další výhodou pěstování hybridních pšenic jsou velmi nízké výsevky 0,9–1,5 MKS (50–70 kg/ha – dle HTZ). To umožňuje snadnější manipulovatelnost s osivem, nižší pracnost, vyšší produktivitu práce. Pěstování hybridních odrůd je v zásadě stejně jako u tradičních (klasických) odrůd. Cena hybridního osiva pšenice je poněkud vyšší a proto je

vhodné, aby si každý pěstitel ověřil ekonomickou výhodnost pěstování hybridních odrůd pšenice ve vlastních klimaticko-půdních podmírkách a intenzitě pěstování. Dobře reagují na zlepšenou předplodinu. Měla by se však věnovat dostatečná pozornost přípravě seťového lůžka tak, aby byla zajištěna co možná největší polní vzecházivost. Vyšší intenzita hnojení N je vzhledem k vysokému výnosovému potenciálu samozřejmostí. K výnosotvorným prvkům patří především vysoký počet plodných odnoží, delší klas, větší počet zrn v klasě a vyšší HTZ.

Hybridní pšenice na plochách v ČR

V roce 2004 se oselo v ČR přibližně 1200 ha. **V roce 2005 tedy pro sklizeň v roce 2006 bylo oseto přes 2500 ha.** Díky dobrému letošnímu přezimování a kondici porostu byl předpoklad dobrých výnosových výsledků a tedy i dalšího významného nárůstu podílu na českém trhu. Sortiment hybridních pšenic, které SAATEN-UNION nabízí, je zastoupen škálou hybridů s rozličnými vlastnostmi, zejména jakostí, raností, odolnosti vůči houbovým chorobám a výkonnosti v konkrétní oblasti. Mezi tyto odrůdy hybridních pšenic patří odrůdy: Hybnos 1, Hybnos 2B, Hybrid, Hyno-Monta, Mercury, Perceval.

Pěstitelé tak budou mít k dispozici dostatečně široký sortiment k tomu, aby mohli sestavit optimální odrůdovou skladbu, odpovídající podnikatelskému záměru.

GALLANT® SUPER

- Nejlepší poměr ceny a účinku!
- Výborná účinnost!

Pýr plazivý:
1,0 - 1,25 l/ha

Výdrol obilnin:
0,4 - 0,5 l/ha

Možnost aplikace již od děložních listů řepky ozimé.

Další informace na tel. číslech:
602 248 198, 602 275 038, 602 217 197,
602 523 607, 602 571 763, 602 523 710, 602 129 528

Dow AgroSciences